

Reble

Butlletí informatiu, divulgatiu i d'opinió
de l'Associació Cultural L'Espona

Núm. 52   desembre 09 – gener 10

Edició: Associació Cultural L'Espona
Adreça: Escoles, 5
43370 La Palma d'Ebre
a/e: espona@ono.com

L'Espona us desitja

Bon Nadal i Felicitat 2010!

Editorial

El 13 de desembre passat va tindre lloc la segona tongada de consultes sobre la independència de Catalunya. Anys enrere aquest fet no hauria estat possible perquè el sobiranisme era minoritari entre els partits polítics i la societat catalana.

Ara bé, el penós espectacle que està donant el Tribunal Constitucional amb la sentència de l'Estatut ha activat el descontentament d'una gran part dels ciutadans de Catalunya. Els rumors d'una retallada substancial d'un text estatutari aprovat en referèndum, han fet que molta gent es replantegi quina ha de ser la relació amb Espanya en un futur. N'hi ha que intenten fer pedagogia per assolir un encaix just de Catalunya dins de l'Estat espanyol, però un sector cada cop més gran de la ciutadania catalana comença a pensar que el divorci és inevitable.

El gran problema de fons és que, més enllà de Fraga, una bona part de les classes política, econòmica i intel·lectual espanyola no volen entendre el fet diferencial català i consideren que de nació només n'hi ha una, l'espanyola. L'editorial conjunt publicat el 26 de novembre per la majoria de diaris catalans apostava per una Espanya plurinacional on Catalunya se senti còmoda. Potser és l'últim intent perquè això sigui possible. Si no, potser ben aviat s'haurà d'optar per un referèndum, però vinculant.

Activitats

-Dia 3 de gener, a les 18h, a l'Església Romànica, el Grup Coral de la Palma d'Ebre ens oferirà el tradicional Concert de Reis.

-Pessebre vivent *El pessebre dels estels* a la Masia de Castelló. Es podrà visitar els dies 26 i 27 de desembre i el 3 de gener de 18 a 20.30h. Vandellòs (Masia de Castelló). Organitza: L'Associació Masia de Castelló. Trobareu més informació a: www.masiacastello.cat

-Dia 27 de desembre XV Pessebre Vivent a Porrera, a partir de les 18h. Lloc: Riu amunt entrant per la Barceloneta.

-Diumenge 27 de desembre, a les 20h, Concert de Nadal al teatre l'Artesana de Falset. Anirà a càrrec de l'orquestra La Chatta i comptarà amb la veu d'Ingrid Moral. Preu: 7€.

-Diumenge 3 de gener, Un brindis dalt de la Mola. Proposta d'excursió per celebrar el nou any des d'un lloc tan especial com La Mola. Més info: www.catsud.com

-Dia 6 de gener, a les 19h, representació dels Pastorets al teatre l'Artesana de Falset. Organitza: Ajuntament de Falset.

Per travessar la boira. Parlar de la República i la Guerra Civil. I

La lectura de l'edició especial del reble número 50 ens pot servir com a punt d'inflexió i ens dóna una trajectòria suficient per reflexionar i obrir perspectives sobre quin ha de ser el paper del Reble –i de l'Associació Cultural L'Espona, en general– envers la cultura i la història del nostre poble.

Sense cap dubte, uns dels fets cabdals que ens ha de permetre entendre la història recent de la Palma són els que es van produir des de la proclamació de la Segona República, el 1931, fins a l'acabament de la Guerra Civil i l'establiment del nou règim de Franco.

La gent de la meua generació –que ja sobrepassa amb escreix els 40–, seguim sense poder apropar-nos al que va passar aquells anys perquè una espècie de boira espessa ens ho impedeix, i sols ens permet albirar fets puntuals que ens han arribat de manera desconneca, parcial, velada i fragmentada.

De quins fets parlem? Ens referim als fets relacionats amb la problemàtica social i política durant la República, les disputes a l'Ajuntament, la mort de l'Escorçaire, l'esclat de la guerra, l'assassinat del Caragol, l'actuació dels comitès i els camions de la mort, les col·lectivitzacions, el reclutament de *biberons* i el front de l'Ebre, la vida a les coves, l'entrada dels nacionals, el camí de l'exili i l'estada als camps de concentració i la repressió i els afusellaments després de la contesa. Tots ells, fets tràgics que van condicionar les relacions i la dinàmica de la vida quotidiana al nostre poble durant la llarga postguerra, tot el període de la dictadura i qui sap si continuen fent-ho avui en dia (una mostra d'això és que setanta anys després, encara ens plantejem la idoneïtat o no d'aquest escrit).

De tots aquests fets mirarem d'establir-ne una cronologia més acurada en un proper número del Reble.

Per què cal parlar-ne? És molt comuna l'opinió que parlar d'això és furgar en ferides obertes i remoure coses que és millor oblidar, perquè sols s'aconsegueix desenterrar velles rancúnies, odis i pors que la gent no vol ni recordar. Aquesta opinió és molt respectable, però també ho és que com a ciutadans tenim un compromís de transmetre els nostres coneixements –siguin dolorosos o no– a les generacions futures. Diuen els historiadors que ocultar la història no resol els antics problemes, i que un poble que no coneix els errors que ha comès està sentenciat a repetir-los; per tant, és responsabilitat nostra que això no ens passi.

A més, possiblement hi ha persones que no han volgut o pogut parlar mai d'aquests temes per por, vergonya o d'altres raons i han fet del seu silenci militància. D'altres, perquè no han trobat mai el moment, l'entorn o el context adequat, o gent disposada a escoltar. Cal donar veu a totes aquestes persones i obrir canals perquè tothom que tingui coses per explicar pugui fer-ho amb llibertat.

Per què ara? Probablement ho hauríem hagut de fer abans, però potser no hem sabut trobar les condicions, el moment, el mètode i la sensibilitat idonis per fer-ho. Això fa que ara tinguem una certa urgència, ja que de la generació que va viure aquests fets –la dels nostres padrins–, queden molt poques persones i, cada vegada que una ens deixa, és com un llibre que es tanca irremediablement. De la segona –la dels nostres pares– pensem que encara queden força coses per contar, perquè molts eren infants o descendents directes dels protagonistes.

Amb qui i com parlar-ne? Si bé durant molts anys culturalment hem estat òrfens d'organitzacions que ens donin aixopluc, amb gairebé deu anys de vida l'Associació Cultural L'Espona ha omplert en gran mesura aquest buit i sembla estar en condicions d'assolir la majoria d'edat. Per això, voldria emplaçar-la perquè sigui la plataforma dipositària que reculli i gestioni tot aquest coneixement i assumeixi la responsabilitat i lideratge en tot aquest procés, malgrat que es tracti de temes que, encara avui, són incòmodes. Si s'escapoleix d'aquesta responsabilitat pot córrer el perill de quedar-se en una agrupació merament folklòrica i no complir plenament amb els objectius pels quals fou creada.

Per travessar la boira. Voldria incidir en la responsabilitat urgent de recollir informació. Que tothom qui en vulgui parlar ens expliqui amb naturalitat i amb tota llibertat allò que va viure o que li van contar –ja sigui d'un o d'altre color–; no es tracta pas de reescriure la història ni interpretar-la de manera interessada o militant. Per això, tal com titulo l'escrit, està a les vostres mans que en parlem i puguem traspasar la boira que ens impedeix apropar-nos a la realitat i conèixer la nostra història. De tot el que fem en aquest sentit, o deixem de fer, en serem responsables de cara al futur.

Josep Lluís Filella Cubells

Si voleu participar-hi *posant Reble* ens podeu fer arribar els vostres articles:

- Posant-vos en contacte amb qualsevol membre de la junta.
- Per correu ordinari o per correu electrònic.

Els articles hauran de ser en català, preferiblement en format digital, mecanografiats a espai senzill, lletra Arial 10 i en programa Word, i hauran de tindre una extensió màxima d'una pàgina.

L'Espona no es fa responsable de les opinions expressades en l'article.